

# INTRODUCCIÓ

PAU ESTEBAN\*

BIOLEG

La història dels moviments ecologistes del Baix Llobregat ha seguit, com no podia ser d'una altra manera, l'evolució de la consciència col·lectiva de la societat de la nostra comarca. Les preocupacions ambientals van ser inexistents durant la primera etapa de l'explosió demogràfica i urbanística dels anys seixanta i setanta, quan el que importava era l'accés a una vivenda digna, la reivindicació de serveis bàsics i la

localista. Sovint les plataformes ecologistes locals han nascut per frenar nous desenvolupaments urbanístics en una comarca tan densament poblada i tan mancada d'espais lliures com la nostra.

Com en altres camps del món associatiu, el Baix ha estat un municipi ric en grups ecologistes i naturalistes locals, des del

que tenien una arrel ambiental però que anaven molt més enllà fins a esdevenir qüestions que afectaven la incipient identitat comarcal i que hipotecaven fins i tot les possibilitats futures de millora territorial, com ara la implantació de l'abocador del Garraf o el desviament del riu Llobregat, van catalitzar el naixement d'una primera i potent consciència ambiental. A l'article de Josep Campmany, inclòs en aquest dossier, es pot trobar una documentada cronologia dels dos exemples esmentats. Cal recordar en aquest sentit, com ens diu al seu torn José Luis Atienza en el seu article, que la manifestació més gran mai celebrada al Baix Llobregat per un afer comarcal va ser precisament la reacció a un problema d'arrel ambiental, la manifestació contra el desviament del Llobregat celebrada al Prat l'any 1976.

Trenta-tres anys després, la síntesi que ens presenta Jaume Sans en el seu article sobre l'anomenat Pla Delta ens il·lustra sobre la valoració que li mereix, a un geògraf nascut al Delta com ell, la implantació d'infraestructures logístiques i de transport al delta del Llobregat que ara comença a completar-se. Correccions d'impactes, compensacions ambientals i altres elements formen part del balanç final d'una operació tan important des del punt de vista dels recursos públics invertits com del temps transcorregut per desenvolupar-la.

Una comarca tan abnegada i soferta com el Baix tampoc no ha estat terreny adobat, almenys fins no fa gaire temps, per a l'aparició de reivindicacions ambientals locals d'oposició a la instal·lació d'infraestructures generals, el que els americans anomenen fenòmens NIMBY (Not In My Backyard, "no al meu pati de darrera"). Més aviat sembla que quan la comarca s'ha mobilitzat per una problemàtica ambiental, les raons han estat més a prop de l'objectivitat que de l'egoisme

en aquest dossier), el CISEN del Prat, la Encina de Sant Boi, l'Escrucó i la plataforma Salvem Oliveretes de Viladecans, la coordinadora Salvem el Delta del Prat, el Grup Ecologista de Bellvitge, DEMASAB de Sant Andreu de la Barca, la Plataforma contra el Pla Caufec d'Esplugues, les Agulles de Castelldefels, Quercus de Gavà i un llarg etcètera.

L'educació ambiental ha anat de la mà de la conscienciació ambiental i moltes entitats han posat l'èmfasi en aquesta via per intentar canviar l'estat de les coses. Des de l'experiència riquíssima del Movibaix i, posteriorment, de la Fundació Catalana de l'Esplai i l'Associació Catalana de Cases de Colònies amb el món de l'educació ambiental per al temps del lleure, fins a experiències més locals com la de l'Arrel de Sant Joan Despí (recollida al dossier) o el moviment d'escoles integrades dins de les Escoles Verdes (s'exemplifica en aquestes pàgines el cas de l'IES Marianao) o les iniciatives d'educació ambiental de molts ajuntaments de la comarca i de moltes petites empreses i cooperatives d'educadors, ens demostren que, per molta gent, l'educació és la clau per revertir la degradació ambiental del nostre entorn i per despertar les consciències adormides.

Hi ha un aspecte cabdal per entendre l'ecologisme al Baix Llobregat, la reivindicació d'un riu viu. Probablement no hi ha un tema que susciti més unanimitat a la comarca, la necessitat de recuperar la qualitat ambiental del nostre riu i, posteriorment, la possibilitat de recuperar-ne l'ús social, abandonat durant dècades. Iniciatives locals, com les que s'expliquen en el cas de Martorell en aquest dossier, i altres de generals, com la reivindicació que anualment canalitza un sindicat de la comarca a través d'una multitudinària bicicletada al llarg del riu són a la base dels projectes que les administracions ja han començat a desenvolupar, un cop completat el sanejament bàsic de la conca baixa del Llobregat.

El dossier compta també amb dues aportacions fetes des del

\* Pau Esteban, biòleg especialitzat en el camp de la conservació de la biodiversitat al delta del Llobregat. Treballa a l'Ajuntament del Prat de Llobregat des de l'any 1990.

---

camp de la investigació sobre la biodiversitat comarcal: una de procedent del món de la universitat (un excel·lent treball sobre el declivi dels amfibis al Delta a càrrec de l'equip liderat per l'Albert Montori) i una altra des de la gestió d'un dels espais naturals protegits del Baix Llobregat, en aquest cas el Parc Natural de la Muntanya de Montserrat, a càrrec de Jordi Calaf, biòleg del Parc.

L'entrevista a Joan Ramell, ex alcalde de Torrelles de Llobregat i un dels pioners de les Agendes Locals 21 als municipis de la comarca ens permet acostar-nos a un altre vessant del panorama ambiental, la gestió de les administracions locals, sovint capdavantera en l'esforç per a l'aplicació de polítiques més sostenibles.